

AZ ERDŐ A TÁJFUTÁS STADIONJA.

Számunkra, tájfutók számára, egyértelmű ez a megállapítás.

A sportolási lehetőségen kívül számtalan, akár a tájfutók számára is elfogadható értéket ad még az erdő!

Ezeket tekintsük át röviden, kiragadva egy-két jellegzetességet.

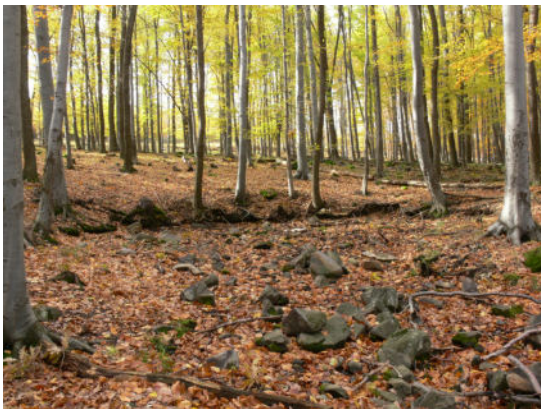
Például:

1. Kedvelt lehet sokunk számára a tölgyfa hordóban érlelt valamelyik borfajta.
2. Szívesen pihenjük ki egy téli alapozó edzés fáradalmait szaunázás után, pattogó kandallótűz mellett.
3. Az irodai munkát szívesebben végezzük, ha fából készültek a bútorok.
4. Kedveljük a fából készült kerti bútorokat is.
5. Ízlik a nyílt tűzön bográcsban, vadhúsból készült pörkölt vagy a faszénnel grillezett flekken.
6. Szívesen fogyasztjuk az erdei gombából, gyümölcsből készült ételeket. (1. kép)
7. Szeretjük a jól futható erdőkben rendezett versenyeket. (2a. és 2b. kép)

1. kép

Számunkra, a tájfutó sport szempontjából az előzőekben felvetett értékek közül a legélvezetesebb a **jól futható erdő** (2a. és 2b. kép), amely csak **bizonyos erdőgazdálkodási (erdőhasználati) tevékenységek** (2. ábra) következtében alakul ki.

2a. kép

2b. kép

Engedjétek meg, hogy ebben az erdőben kalauzoljaalak benneteket a következő sorokban.

Erdő: „Vadon tenyésző fafajmiből álló s az erdőgazdálkodás céljaira szolgáló terület, mely ha még a maga természetes eredetiségében áll: őserdőnek nevezetik. Az erdőnek úgy az erdőbirtokos, mint a közjólét szempontjából nagy jelentősége van.”
(Révai Nagylexikona, 1912)

Az 1. ábra az erdő és az ember kapcsolatát mutatja be. A nemzetközileg is elfogadottak alapján, az ember szempontjából az erdőnek három funkciója van: **védelmi, gazdasági, közjóléti.**

Az erdei tájfutó versenyek során az erdő közjóléti szolgáltatásait élvezzük, használjuk.

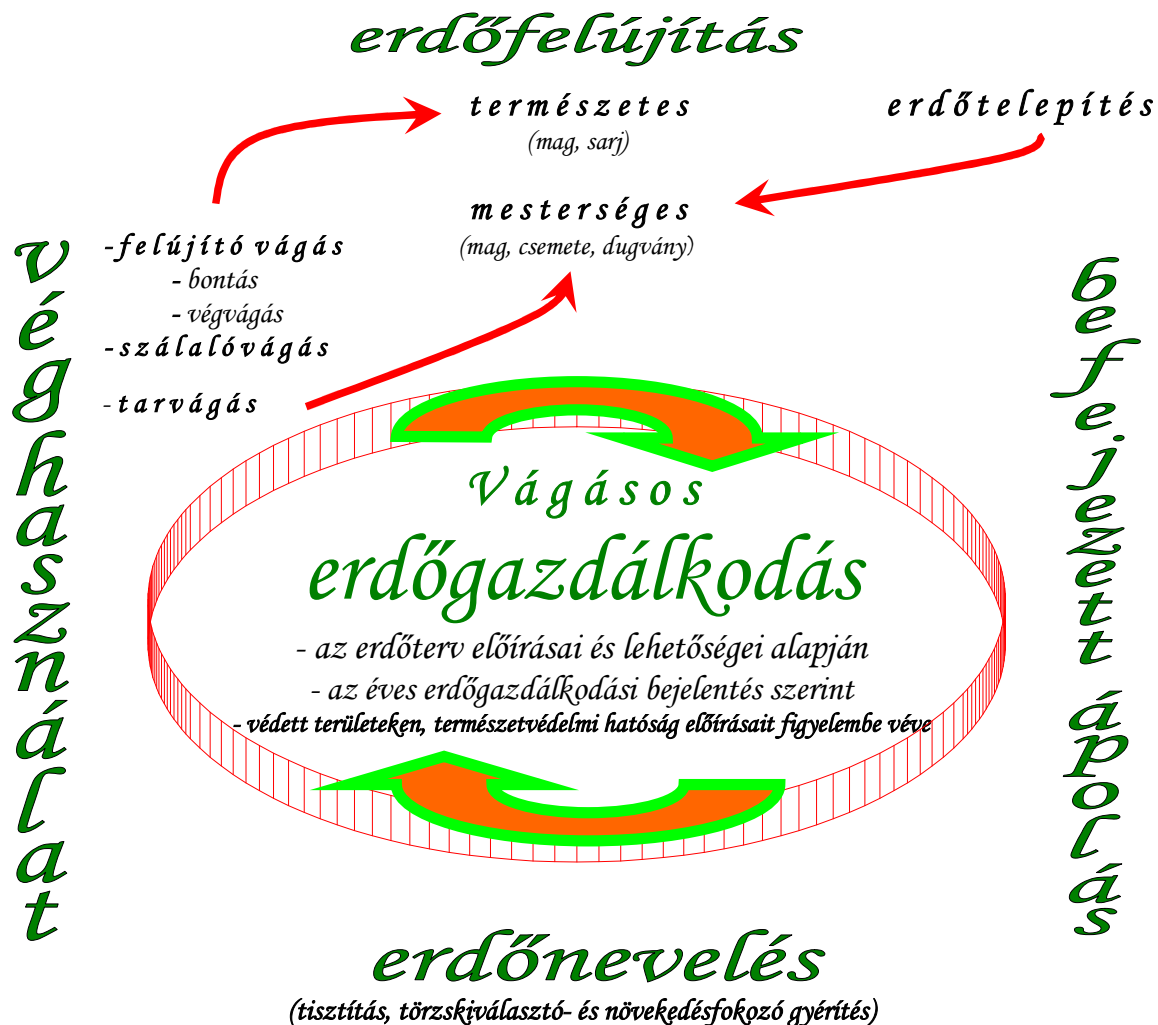
A következő oldalon lévő **2. ábra, a több évtizedes – ez akár lehet száz év is – erdőgazdálkodás folyamatát, a gazdasági funkció teljesülését mutatja be**, mely során a tájfutók szempontjából a „jól futható erdők” alakulnak ki.

Ez egy ismétlődő folyamat, melynek a visszatérési ideje fafajoktól függően 30-120 év vagy még több is lehet. A hosszú „termelési folyamat” miatt nagyon fontos a szigorú és következetes szabályozás, ami több mint 200 éves múltat tekint vissza. Ez a szigorú szabályozás, a jelenleg hatályos az erdőről, az erdő védelméről és az erdőgazdálkodásról szóló 2009. évi XXXVII. törvényben testesül meg.

„Az erdőket nem nagyapáinktól örököltük, hanem unokáinktól kaptuk kölcsön.” - mondaná az előre látó ember. Miért kell erre törvényt hozni?

Az ember hajlamos elfelejteni, hogy ő maga is a természeti rendszer része, és ha valamit megváltoztat, utána már felelősséggel tartozik annak állapotáért, változásaiért. Erre a felelőségre „figyelmeztet” a törvény, amely az erdőgazdálkodás tervszerűségében is megjelenik.

Az erdőgazdálkodási terv (erdőterv) 10 éves időtartamra határozza meg az erdőgazdálkodó **kötelezettségeit** és a fakitermelési lehetőségeit.

2. ábra

Az erdőgazdálkodás egyik lehetősége a vágásos módszer. Ennek során a gazdálkodó arra törekszik, hogy vastag, egyenes, hengeres, lehetőleg a legjobban értékesíthető fafajokból álljon az erdeje. Így alakultak ki az egykorú, idős, *jól futható* erdők az évszázadok folyamán. Az ilyen erdő faegyedei egyszerre érik el azt a kort, amikor a jelenlegi gazdálkodási érdekeknek megfelelően ki lehet vágni a fákat, pl. az akácot 30 éves korában, a tölgyet 120 évesen, és természetesen ekkor már jelentős értéket is adnak. (3a. és 3b. kép)

3a. kép

3b. kép

- A gazdálkodás legszembetűnőbb része a fakitermelés, azok közül is a **véghasználat**. A véghasználat után **az erdőt** a rendes gazdálkodás esetében **fel kell újítani** (kötelezettség). Tehát a **vágásterületek**, a térképen durván nyílt jellel ábrázolt erdőrészek **nem irtások**, mint ahogy azt tájfutók között gyakran hallani, pl.: „az irtás sarkától ...” és a versenyértésítőben olvasni. (pl.: „*Friss irtások esetében a ...*”)

Abban az esetben, ha a véghasználati fakitermelést csak akkor végzik el, ha az idős fák lehullajtott magvaiból már életerős, kellő számú csemete fejlődött ki a talajon (4a. kép), azt **végvágásnak** nevezik. A végvágás a **felújítévágás** folyamatának utolsó, és egyben a **természetes felújítás** egyik állomása (4b. kép). A **természetes felújítás** folyamata - *fajától függően 10-25 év* – már akkor elkezdődik, amikor a felújítévágás során az első fakitermelés, a **bontóvágás** megtörténik.

4a. kép

4b. kép

- A véghasználat történhet **tarvágással** is, mely során minden egyes fát egyszerre egyidőben kivágnak. A tarvágás után az **erdőfelújítás mesterségesen**, csemeték ültetésével, ritkábban magvak vetésével **történik** (5a. és 5b. kép).

5a. kép

5b. kép

- Az erdőfelújítás befejezésével (6a. kép) – *ekkor az erdő még áthatolhatatlan, „3-as zöld”* – még nincs vége az erdőgazdálkodó feladatainak (kötelezettségeinek). Annak érdekében, hogy a jövő nemzedéke is részesüljön az erdő javaiból, **ápolással** gondoskodni kell a legértékesebb faegyedek zavartalan fejlődéséről. Ekkor még 8-15 ezer db csemete is lehet tízezer négyzetméternyi területen (1 ha), a véghasználat korú kb. 400 db idős fához képest (6b. kép).

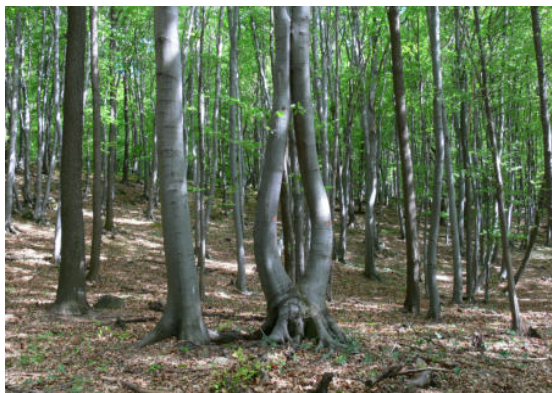

6a. kép

6b. kép

- Az erdőgazdálkodó köteles figyelemmel kísérni erdeje további életét is. Az **erdőnevelés** során, a *nehezen futható „2-es majd 1-es zöld”* területekről a **tisztítások** alkalmával el kell távolítani a tovább már nem fejlődő, vagy a kevésbé értékes egyedeket. A **gyérítések** során - ekkor az erdők már jól futhatók - kivágják azokat az egyedeket, amelyekre az erdész megítélése (tudása) alapján a természetes pusztulás várható. Az erdőnevelés alkalmával már értékesíthető faanyag kerül ki az erdőből (7a. és 7b. kép).

7a. kép

7b. kép

A vágásos erdőgazdálkodás során az erdő eltávolodik a természetes életközösségekre jellemző állapottól, melyekben a fiatalok (utódok) és az idősek (szülők) hosszabb-rövidebb ideig együtt élnek. A vágásos erdőgazdálkodás során, a fák életkorát az erdész szabja meg, azonos korú egyedeket „kényszerít” hosszú ideig együttélésre (8a. kép). Így keletkeznek a *jól futható* középkorú és idős erdők (2a; 2b; 4a; 6b; 7a. képek), míg a felújítások és a fiatalosok sűrű, *nehezen áthatolható bozótosok* (6a. és 8b. képek).

8a. kép

8b. kép

Az erdészek felismerve a társadalmi igények változását és a vágásos gazdálkodás „természetellenességét”, egyre több helyen és fokozatosan vezetik be a folyamatos erdőborítottságok (*erdőklímát megőrző*) biztosító gazdálkodási eljárást.

Ennek kezdetét látjuk a 2024. évi HOB terepén, a közel 30-40 méterenként kialakított keskeny nyiladék (közeliítőnyom) rendszerben.

Remélem, e rövid „erdei séta” után, edzés és verseny közben nem „írtásokat” láttok majd az erdőben, hanem a gondos erdész kezek munkáját, akik a természet egyik nagyszerű alkotásának javait bocsátják rendelkezésünkre és biztosítják a jövő generációi számára is.

Urbán Imre (TTE)
erdőmérnök